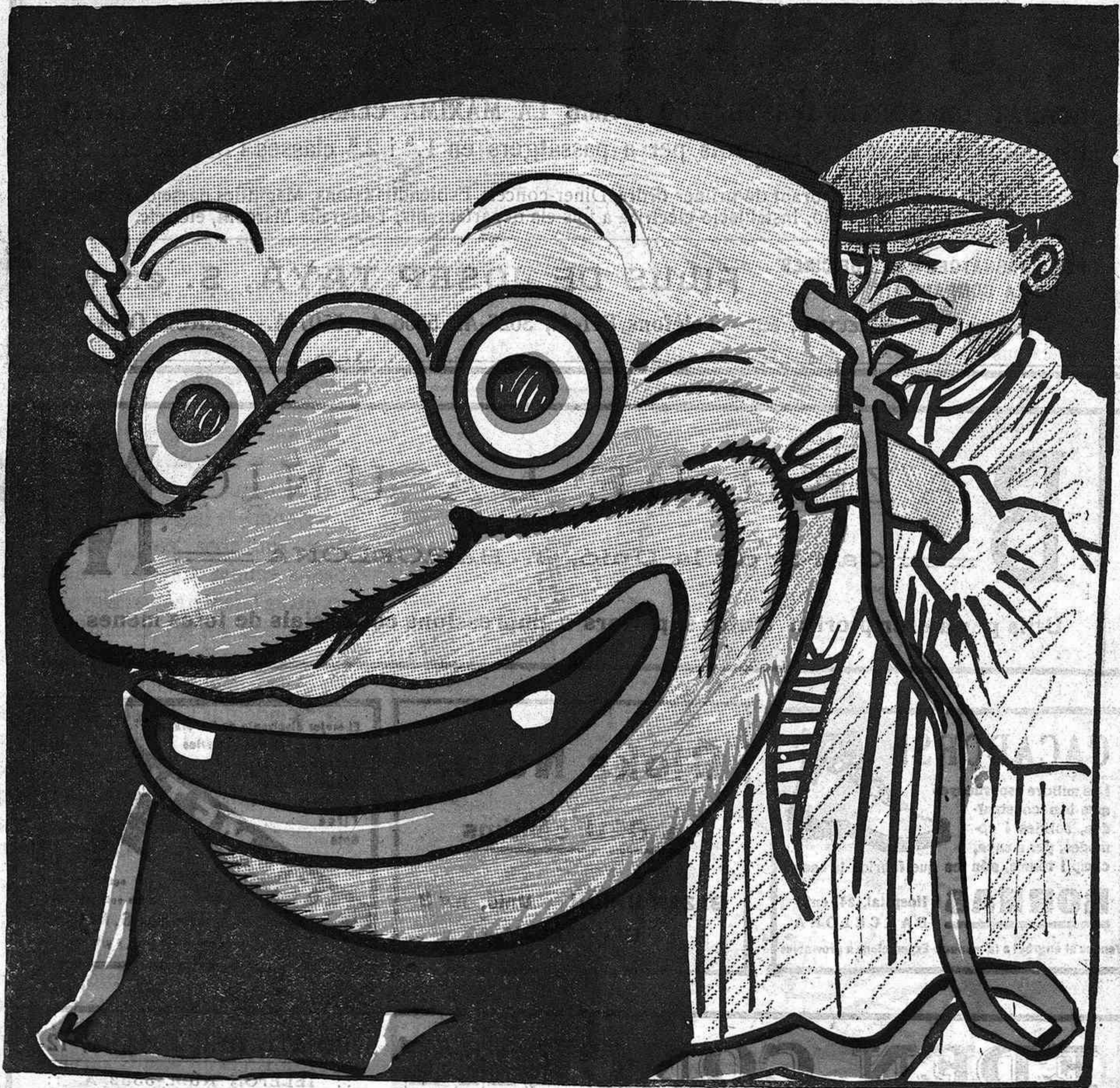

L'Esquella de la Torratxa

Any XLII :: Número 2136 15 cèntims = Atrassats 30 Barcelona, 13 de Febrer de 1920

EL CARNAVAL PER FORÇA

—Ens posarem la careta per una temporadeta.

Vapors Correus "TAYÁ"

Servei ràpid mensual a la HAVANA i NEW ORLEANS

Dintre de la primera quinzena de febrer pròxim sortirà de Barcelona
Efectuant son primer viatge
amb escalas a València, Alacant, Màlaga i Vigo, directe per a la Havana, Santiago de Cuba i New Orleans el magnífic trasatlàntic

JOSEP TAYÁ

ACABAT DE SORTIR D'ASTILLERO I AMB LA MÀXIMA CLASIFICACIÓ DEL LLOYD
Espaiosos i luxosíssims camarots per a passatgers en 1.ª i 2.ª classes i 3.ª preferència

Gran confort, Servei de restaurant de primer ordre, Diner-concert, Esplèndits salons, Magnífics passejos damunt de coberta, Calefacció, Instal·lació elèctrica a tots els departaments, Telegrafia Marconi, etc., etc.

PER A PASSATGES A LES OFICINES
DE LA COMPANYIA:

FILLS DE JOSEP TAYÁ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

B A Z A R D E L A U N I Ó N

==== Carrer de la Unió, 3. - BARCELONA ====

Útils per a escriptori :: Tintes superiors :: Impressions comercials de totes menes

CAÇADORS!

Les millors espadanyes
més ben construïdes,
sòlides i còmodes, per a caça,
camp i tennis, són les que fabrica la casa

BORNAS Hospital, 24, ent.
BARCELONA

Vendes al engròs i a la menuda - Expedicions a províncies

Bloks Notes

a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acopia de las vías urinarias
Ósticos nefríticos
Reuma articular
Neuritis
Rifas
Gota

UROMETINA
L'AMBIOTIE NEFRITIS
S'administra Urotropina - Hexametileno tetramin

PIDASE
folleto expli-
cativo. Muestras
a los señores médicos
Agte gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centre, 8 y 10-Barcelona

EDEN CONCERT

COMTE DEL ASSALT, 12

:: TELÉFON NÚM. 3332 A. ::

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2, tarda i a les 9 1/2 nit

Grandios èxit de la simpàtica cançonetista

Teresita España

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola- Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

POST-ELECTORAL

La «Lliga» ha triomfat absolutament. La «Lliga» és un partit napoleònic, sense possibilitat de Waterloo. A nosaltres ens fa l'efecte d'una prestidigitadora que va extreient candidats en lloc de tires de paper. Prou que sabem que hi ha trampa en el joc, però aquest és tan net i fluid que ens embadalim contemplant-lo.

Parlant dels Quintero i els seus acudits, algú ha dit que va a escoltar-los amb aquella curiositat que els tiradors al blanc del circ. Dianal Diana!

—van cridant. I a nosaltres ens succeeix lo mateix amb la «Lliga». La veiem apuntar, disparar i encertar sempre la diana. Si fos jugadora faria en la ruleta el ple i en el «monte» el salt; si fos amorosa, seria una mena de Ninon de Lenclos, sempre aimada i sempre jove; si fos general guanyaria totes les batalles, i si fos exploradora arribaria al Polo.

Ho aconseguix tot, menys lo que és la seva finalitat l'autonomia. Ho guanya tot, menys l'amor. Té la força dels antipàtics. La «Lliga Regionalista» podria ésser perfectament, si posseís una energia viril, un organisme alemany.

*
**

La desfeta del partit radical ha estat de totes les vides incoerents i aventureres. El pobre Brossa digué d'En Lerroux que era el sergent de *La Dolores*. Doncs tot el partit radical ho era de sergent de *La Dolores*. Mentre cantà coples infamadores, mentre va anar de ronda desafiant a tort i a dret, mentre va semblar un

capità de Flandes vestit a «El Siglo», va obtenir triomfs i profits.

Però ara, en lloc de cançons diu discursos de prebere; en lloc de pegar, rep; en lloc de marxar endavant, deserta. La vellesa de tots els Don Joans! Té reuma, abdomen, calva i compte corrent, i les ciutats, que igual que les dones no s'estimen més que els matrimonis lligítims amb cabals o els amors il·ligítims amb les joventuts romàntiques i temeràries, l'abandonen. Botiguer per botiguer, prefereix l'autèntic.

Però amb ell se'n va la política pintoresca que obria els càrrecs públics a totes les iniciatives. Abans, a Madrid, un sonet conduïa a una credencial i un drama a un ministeri. En el partit radical no's necessitava tant per arribar. Amb un discurs, un article, un tret, o senzillament essent viu, n'hi havia prou per a l'acta. Si apareixia un home ric el nomenaven don Toribio. Ara la «Lliga» demana, abans que tot, diners. Per alguna cosa té l'ànima i les costums de traviata. Els radicals deien: sigues viu. La

VINCITOR

—Ja ho sabeu, ciutadans: l'Ajuntament, sóc jo;
Barcelona, sóc jo; l'amo de les cireres .. sóc jo.

«Lliga» cridà: sigues ric. La «Lliga» és un bon partit, tal com les «mamàs» entenen els bons partits. Els radicals, en canvi, oferien un mal matrimoni, i la ciutat, naturalment, s'ha decantat per aquells que han portat sempre una vida honesta dedicats al negoci.

* * *

Davant de la «Lliga» i del partit radical ha sorgit un home: En Matons, que és un ibsenià sense saber-ho. Ell va sentir una veu que li deia: «No hi fa res que estiguis sol, car l'home més fort és el més sol». I se va presentar. De sobte, les veus començaren a dir que ell, En Martí Matons, era l'honradesa, era la bondat, era la justícia. Tenia tots els atributs de Déu. I fou elegit, sorgint de la política barcelonina «el cas Matons» com exemplaritat a seguir.

Així En Matons esdevé lo que els filòsops nomenen una categoria. Ell dona una norma i marca un camí. L'ideal ara seria una esquerra de Matons, una esquerra d'homes que possessin fanals, aguantessin llaunes, responguessin les lletres i fossin honrats. ¿I per què no tornar a fer l'esquerra entorn de l'esperit d'aquest home elegit?—ja et pregunten. *Tu Matons eris...* Lo que no aconseguí En Lluhi, lo que va desfer En Corominas, lo que no varen refer En Marçal Domingo ni En Layret, ho té en les mans aquest home senzill i bo que porta un cognom terrible.

Barcelona és així, transcendental i xiroia. La «Lliga» prepotent, els radicals decadents, els monàrquics puerils. Tres partits i tres forces. I ara un quart partit, amb música de romiatge a Sant Medí: els Matons de Gràcia.

PARADOX

Els llorers de la victòria

De «victòria sense precedents», reputà *La Veu de Catalunya*, el resultat obtingut per la «Lliga» en les eleccions del prop-passat diumenge. Sense voler-ho, recorda la qualificació allò altre de «éxito que ha sorprendido a la misma empresa»...

Afegeix *La Veu*, ser aquesta, la primera vegada que la «Lliga Regionalista» tindrà majoria al Consistori. Anuncia a continuació l'intent d'empendre a Cà la Ciutat una tasca paralel·la a la realitzada a la Diputació i a la Mancomunitat.

El propòsit,—comptant que puguin presentar-se ambdues corporacions com a mereixedores d'ésser imitades—té ben poc de falaguer.

En la memòria de tots estan les revelacions greugíssimes a que donà lloc l'incident provocat per la dimissió del senyor Ors.

Per als debats de la darrera Assemblea de la Mancomunitat, aprengué la opinió el desgavell enorme que impera en el ram d'Instrucció pública. Els prohoms de la Mancomunitat, al atacar la gestió directorial del expressat departament, ens digueren nèt i clar, com s'ha prescindit en Ensenyament de tota orientació pedagògica i econòmica.

Ens digueren, ademés, com ha imperat el favoritisme, en matèria de personal. Com s'han posposat a les mires particularíssimes de determinada persona, interessos altíssims, que havien d'ésser sagrats.

En una paraula: que en punt a Instrucció pública, i segons confessió dels directors de la Mancomunitat, ens trobem a Catalunya, igual o pitjor, que el darrer llogaret espanyol. No serà perquè no haguem esmersat en el capítol d'Instrucció sumes considerables.

Es l'exemple ofert per la Mancomunitat, el millor a seguir per a arribar al restabliment de la jerarquia dels valors polítics i socials que menen a la possessió del poder ciutadà?

* * *

La mateixa *veu* aprofita, al donar compte de la «victòria sense precedents», per a empendre-la una vegada més contra la U. M. N. i els homes representatius de la mateixa.

De fet, manca *La Veu* d'autoritat per a blasmar una agrupació política, separada de la «Lliga» per una senzilla competència política, de caràcter localista.

Podem anar contra la U. M. N., per exemple, els que venim lliurant, des de temps immemorial, batalla darrera batalla en defensa dels principis sacratíssims de justícia i llibertat.

Qui ens diu que en dia no llunyà no inclogui la «Lliga» en la seva candidatura a qualsevol dels senyors que combat avui rabiosament, sense que es varii la escamesa en motius d'ordre fonamental.

Duta per la ceguera, oblida l'orgue regionalista l'acollida dispensada a elements bessons dels que ara persegueix a mort, i als que donà la «Lliga» lloc preferent en la seva taula.

Recordin,—arribats a aquest punt,—com posada en el cas de triar un Alcalde popular, anà a cercar-lo, precisament, entre els que ho havien sigut de R. O.

El que, o la lògica no pinta res, o indica que no anaven els governs tan desencaminats, al designar el primer magistrat de la Ciutat.

Un banquet

El banquet ofert a En Ramir de Maeztu ha servit per a alligonsaments.

Primer: Que l'Hotel Ritz és inaccessible als intel·lectuals. Volien portar a En Maeztu a un lloc pulcre i de cuina perfecta. Triaren l'Hotel Ritz, però el gerent, amb un èmfasi de «nouveau riche», declarà que an'allí no's feien banquets de menys de trenta pessetes, banquets de «niños bien» o de fabricants de Terrassa. No fou possi-

A LA MUNTANYA PELADA

—Ja treballen, Esteve.
—Visca, Tomasetal... Això s'ha de celebrar!

ble... Però des d'avui, el nou hotel, ja porta un nom demòcrat, malgrat els banquets a trenta pessetes. Li diuen l'Hostal Ritz.

Segon alliçonament. Deu cobrar-se l'impost del sopar discretament i en els llocs d'inscripció, de lo contrari, un s'exposa a passar per la incorrecció de que l'homenatjat presencia la recolecció de la inscripció. Així en el restaurant Martin, lloc del banquet. En una petita sala, immediata al saló, la comissió anava cobrant. Se sentia un vil soroll de diners. De tant en tant entrava un poeta i deia: Cinc pessetes a la sota! En Maeztu se n'adonà:

—¿Qué es eso?

—Res. Es que tot esperant el sopar, fan el set i mig.

Tercer alliçonament: Quan En Maeztu explicà les seves idees estètiques, acabà dient que els homes han quedat tancats en dos grans cercles, Jerusalem i Grècia, l'esperit i la forma, Déu i la terra. Ell, En Maeztu, naturalment, pertenyia a Jerusalem.

Finit el sopar, la colla d'intellectuals se dividí. Gaire bé tots se dirigiren cap el ball del Principal; En Maeztu, amb En Corominas, Rambla amunt. En Maeztu, Jerusalem, marxava cap al Nord, i nosaltres, malgrat els sermons puritans, cap al Mediterrani, cap a la Grècia, amb taquilla.

Una frase

En aquest banquet, l'Ors se va dirigir a En Maeztu: —Aneu a entrar en la vida política— li digué.—Penseu que després de la fundació de Roma, Ròmul, el fort, el polític, matà a Remo, el feble, que podia haver creat una ciutat d'artistes i d'intellectuals. Cuideu en les vostres lluites d'ofegar a En Ròmul, abans de que aquest ofegui a Remo...

I tots al sentir nomenar a Ròmul, digueren:
—Ja! Don Ròmul Puig i Cadafalch.

El bon elector

Ho és el que vota dematí, però també el que no esborra cap nom. Ni, dels noms, cap cognom. L'elector integrista vota íntegrament l'esperit i la lletra.

En Moraguetes vota així, amb tota puresa, més no les corrents candidatures de municipi, sinó la seva, personalíssima i significativa, homenatge a la tradició i al talent. En Moraguetes a cada elecció, general o municipal, vota a En Pompeu Gener.

Fa la papereta i inscriu tots els noms:

Pompeyo Gener y Bolós

Ja escrita, convertint-la en cartell, posa sota el nom aquesta recomanació: «Esborrar el Bolós, és donar un vot a l'enemic».

Parlant clar, la gent s'entén

SORTOSAMENT, ha anat la febre electoral minvant poc a poc:

Amb ella, esborrant-se el neguit causat pels manifestos, proclames, al·locucions i demés, endressades a la opinió, que escolta, generalment, la música electora, com si tal cosa.

Ja no manca sinó que desapareguin de les cantonades les resmes de paper imprès que per espai de uns dies han enlletgit les parets.

De no ésser la baixa soferta d'un temps ensà en el preu del paper, no es cantaria ja, dels impressos electorals, gall ni gallina.

Donat el modo com van les coses, no ens queda més remei que esperar a que acompleixi el temps la seva tasca reparadora.

Hi ha que convenir en que es necessita humor i frescor a la vegada, per a dirigir-se al poble amb el tò que empleen els candidats.

Del lèxic electoral, com dels cens, pot dir-se que és un cent peus. El noms imaginaris, els carrers empescats, les cases fantàstiques, estan en les llistes electorals en proporció atterradora.

Les crides dels aspirants a representar el poble en les corporacions públiques, adoleixen del pecat d'hipocresia. Es distingeixen per a amagar boi sempre el veritable pensament de l'interessat.

Una vegada més, se'ns ha demanat el vot en nom de Catalunya, dels principis democràtics, de Barcelona, de les Subsistències, de la llibertat, del respecte a l'ordre, de la salvació de la Pàtria, de les creences, del lliure pensament, i de un seguit més d'ideologies i d'abstraccions apropòsit per a fer bullir l'enteniment al més segur i al més equànim dels votants.

Es la manca de franquesa, lo que ens treu, principalment, de pollaguera, privant de que uns i altres, electors i pretendents, ens entenguem com bons germans.

Aquest cop, i donada la filiació moral i econòmica de la immensa majoria d'aspirants a la regidoria, hauria sigut més curt i més noble, dir rodonament:

— Senyors, votint-me per caritat, doncs necessito el càrrec com el pa.

X. Z.

CAS

Amb el puny de la mà dreta sobre un ull llagrimellant, a la mà esquerra, caiguda, una senalla d'espart, he vist avui una nena més maca que'l mes de maig.

Eixia malhumorada quan jo li he trencat el pas damunt de la acera llisa, que arriba arràn de portal. Plorava. Per quina causa?

Jo la volia esbrinar, i li he fet una pregunta posant-me-li al seu costat.

Ella trencant les paraules enguniosa, sanglotant, m'ha comptat una història de dolors i sobressalts.

La nena té una marastra; sa mare al cel s'n puja

als pocs dies i als pocs mesos

d'haver nascut; no més sap

que la guarda en un retrato

del costat del seu mirall,

son pare es casà amb una altra,

i un nen va nèixer aviat,

un xicot que tot ho trenca,

i per res romp a plorar,

i li pega, i la esgarrapa,

i li fa mals averanys,

i si ell fa una malifeta,

ella és qui l'ha de pagar.

Avui el seu germanastre

ha armat un terrabastall:

ha anat descalç a la cuina,

destapant el potet ras,

tombant-lo sobre les brases;

sa mare se n'ha adonat

després, i ella n'ha estat víctima

com si hagués romput els plats!

Calgué encendre altra vegada

el foc, i no havent trobat

ni el ventafocs ni cerilles

per encèndre'l, son germà

ha dit qu'ella ahí a la tarda

pel balcó les va llençar.

La marastra peguissera,

li donà uns cops mal donats:

d'aquí venien ses llàgrimes,

veu's aquí'l seu plò explicat.

Jo li he dat un tros de sucre,

una llesqueta de pa

i el consol d'unes paraules;

la noieta m'ha deixat

caixalant la flonja molla,

fent-me jadeusiau! amb la mà,

enviant-me una mirada

i un somriís angelical.

J. COSTA I POMÉS

CLIXÉS ANIMATS 13 × 18

Davant del estanc

- Senyora Tereseta!...
- Hola, Ramona!
- Vostè també fent cua per *tabaco*?
- Què hi faràs, *cabaç!*... No sols de pa viu l'home.
- Però... això és fomentar el vici!
- Deixa't de vicis; als marits els hem de fer contents sigui com sigui. De pitjors n'hi han, de vicis, que el de fumar.
- Ai, sí!... Expliqui-m'ho a mil
- Justa!... vès el teu, que cada dissabte se't donava a la beguda. Ja et fa més bondat, ara?
- Sí, senyora. Ara s'ha tornat més endressat. Ara fa *dissabte* cada dia.
- Ai, Deu meul!...
- No se li pot dir borratxo, per això, no. Beu més del compte, però res més. Es un bevedor aviciat; no fa esses, fa tentines.
- Sí, sí, però això del beure, Ramona, no'm negaràs que és un vici molt lleig; molt mal vist.
- Ja ho sé; sinó que ell, el Vicens, no és mal mirat precisament perquè sigui borratxo, no. Es mal mirat perquè és borratxo de vi barato. Els bevedors rics, els que beuen begudes cares no ho són mai, de mal mirats.
- Vès, doncs, si no és preferible el vici del fumar. Ben mirat, els homes que són homes han de fer fortor de *tabaco*. Un home sense regust de nicotina no és home, és com una costellada sense all-i-oli o com un romesco sense pebre vermell.
- Això sí, que és veritat.
- La prova és que tots els homes de rango i de talent són fumadors, segons diuen. El fum els hi dona inspiració. I fumen els magistrats, i els poetes, i els artistes, i fins els bisbes fumen. Tu et creus que sense aqueixa fu-

merola de tabac, que en el cervell dels mascles es destria en somnis, ilusions i fantasies, s'haurien arribat a fer pel món tantes obres d'art, tants llibres, tantes accions nobles?...

—Pot-ser no... ¿I què despatxen avui, parlant de tot, paquetilles o puros?

—No ho sé, filla; pendrem lo que'ns donguin.

—Jo més m'estimaria comprar-li *caliquenyos*.

—Ai, jo també!

—El faria més content, si n'hi hagués!... Uii!... hi té un deliril!... Són els cigarros que li agraden més. D'ençà que no'n pot pipar, que està tot trist; qualsevol diria que m'està malalt d'enyorament... Li juro, senyora Tereseta.

—Igual li passa an el meu. En diu *quarteleros*, ell, dels caliquenyos; i com més forts i rabiosos són, mes gust hi troba. No et diré més: si una vegada un senyor n'hi regala algun dels de l'Havana, d'aquells enfaixats que semblen brigadiers del Estat Major, *doneses*, ell,... se'l fuma sí, per a no despreciar-lo, però li agafa com un mena de *basquera*, i tot seguit ha de córrer a fumar-se'n un d'aquests, dels *calics*, per a fer-se passar el mal gust.

—Viciosos que són, donal!...

—Deixa't de vicis. Ja t'he dit que de pitjors n'hi han. Els espanyols han de fumar molt, per a esbargir-se les cabòries que'ls fan passar els mals governs. Els ajuda a viure, això del cigarret als llavis.

—El que mai he pogut arribar a comprendre és perquè els nostres homes, el de vostè i el meu, vivint tant lluny d'aquí tinguin de venir a cercar el *tabaco* en aquest estanc, que és a l'altra part de barri.

—Ai, que ets *agrícola*, noia!... Santa ignocència!... Venen an aquest, perquè aquí hi ha l'estanquera maca. Per res més, nó hi venen.

—Vol dir?... Per l'estanquera?... Ai els poques vergonyes!

—Sí, dona, mira-te-la: ara surt a la porta per a dir-nos que s'han acabat les existències, i que ja poden abandonar la cua i anar-nos-en amb la cua entre cames.

—Aquesta és l'estanquera?... Què vol que li digui, doncs!... De més maques n'atipen els *biberons*.

—Veus?... Què t'he dit jo?... Ja no hi ha tabaco ni cerilles!...

—Alabat siga, Deu!...

—Fins dimecres que vé, que torna a ésser dia de saca.

—Passi-ho bé, senyora Tereseta!

—Adeu, Ramona, i no t'hi cansis.

KODAK

ELS TRES DIES ASSENYALATS

El Dijous gras

El Diumenge de Carnaval

El Dimecres de cendra

ESCENES DE LA RAMBLA

-Tants papers, tants papers,
i que no'n trobi cap de banc!..

-Aquí no hi ha
més amo de la
Rambla que jo.

-Vol que li porti,
senyor?..

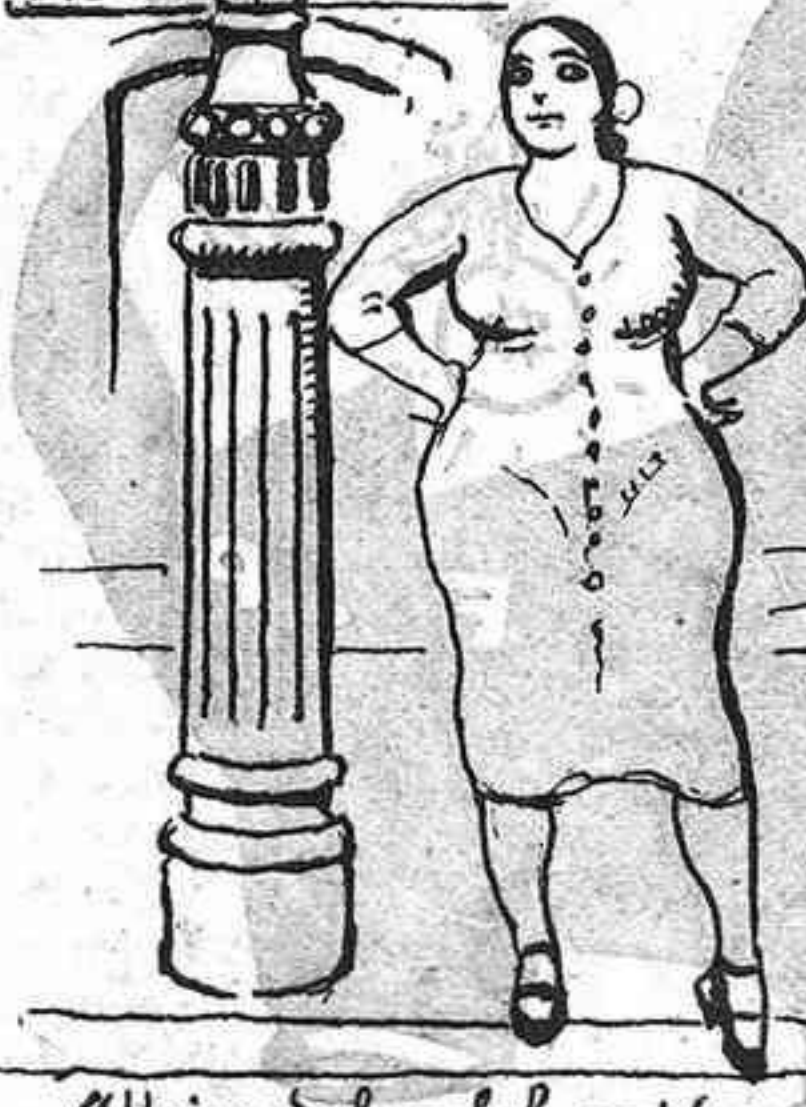
L'hora de les dependèn-
tes o l'alegria de les ramblas

EDEN CONCERT
MLLE MYRIA

Un dels molts
centres de cultu-
ra popular.

PARADA
FIJA
DEN
STA

«Hojas del arbol caidas...»

-Si ve el jové prim, li diu que de
5 a 7, i ve el senyor gros, que
pot venir a qualsevol hora.

La nevada de
cada dia.

-No haviés anat amb En Borrás?
-Sí, una vegada que ell anava a
Madrid, el vaig acompanyar fins al Prat.

A Canaletes
-¿Fotbalistas?...¿Sindica-
listas?...¿Ojo avizor, Trujillo!

Davant la Virreina.
-Carai, Carai!..
¿Melonets, en
aquest temps?

El Senyor Esteve:
-Horror!..La me-
va pesabilla!..

LA ALHAMBRA, per *Luis Seco de Lucena*.—Un gran i merescudíssim èxit de llibreria ha aconseguit aqueixa obra que acaba de donar-se a la llum. Se tracta d'un notable estudi d'història i art, atapeït de dades curiosíssimes, que interessaran forçosament a totes aquelles gents que's preocupen dels monuments històrics espanyols.

El llibre conté, entre altres coses de indiscutible relleu, una descripció completa de la famosa *Alhambra*, documentada i enriquida amb noves i originals investigacions fetes per l'autor, que és un fervent enamorat d'aquell meravellós palau moresc. S'hi troba, també, detallada tota la importància de la seva arqueologia; la història de la seva conservació des del temps dels Reis Catòlics fins als nostres dies, i un meditat estudi per a que aquesta conservació sigui eficaç d'ara endavant.

Repetim que és molta i molt gran la importància d'aquesta obra originalíssima del senyor Seco de Lucena. És important, no sols per als artistes i per als historiadors de monuments hispano-àrabs, sinó per al coneixement crític just i precís que, per a admirar aquelles soperbes bellesa de la *Alhambra*, tota persona culta i mitjanament il·lustrada deuria sapiguer.

El llibre és bellament presentat; un volum elegant de 450 planes amb nombrosos fotogravats, plànols, aquarel·les i artístics dibuixos.

LA FLOR DEL TRÒPICO, per *A. Causadías*.—Sainet en un acte, original i escrit en prosa. De la lectura se'n desprèn una bona impressió, però... ai, el teatre és tan enganyador i tan perillós!... Potser l'obreta, posada en escena, ens desil·lusionaria... Potser seria un èxit... qui sap!... Celebrarem que quan s'estreni valgui un triomf a l'autor.

Discurso.—El senyor La Cierva i Peñafiel ens ha enviat còpia del seu darrer discurs en el Congrés, sobre l'estat social de Barcelona... *Pa'l gato!*

BUTLLETÍ DE LA «ESCOLA MUNICIPAL DE DEFICIENTS».—Acaba de publicar-se aqueix quadern corresponent al mes de Setembre de l'any passat. Conté articles i memòries interessants.

REVISTA ARGENTINA DE CIÈNCIES POLÍTICAS.—Tenim damunt de la nostra taula el volum corresponent a Agost-Setembre, que porta treballs doctrinals d'una pregonera ideologia.

RICHELIEU.—Drama en cinc actes i nou quadres, original de Sir Bulwer Lytton, traduït per Jacint Benavente. S'ha inserat en el darrer nombre de la col·lecció «Los Contemporàneos.»

SEPT CIÈNCIES

EL SOMETENT DE SITGES

Aquí a Sitges, com a Barcelona i com a tants pobles de Catalunya, s'ha tornat a reorganitzar el benemèrit sometent.

Diem reorganitzar, perquè el sometent, aquí a Sitges, ve a ésser una institució que no direm que existeixi des dels romans ni des de les creuades, però sí que ja té una història que voldrien tenir més de quatre, diguem pobles, diguem viles.

Això sí, el poble de Sitges mai ha estat donat a l'armament. Es podria dir sense equivocar-nos, que el sometent subirenc és un sometent desarmat. Si es recollissin totes les armes no se'n podria omplir una panoplia. La lluita armada del sitgetà, la té a Guantánamo, amb la parròquia que van a comprar an els seus comercios. Allí es baralla per a fer diners, s'enyora uns quants anys, posa família i quan no pot més i té uns quants cabals, agafa el barco i, entendrit, se'n torna an el campanar del poble.

Això fa, que aquí sigui un sometent de pau, que és la obligació del sometent. Res de remingtons, ni winchesters, ni brownings, ni altres tonteries. Tot això són eines que, manejades, es poden descarregar i aquí no estan per descarregaments. Aquí l'home de sometent és més aviat home de junta, de retirar dejorn, de fer la manilla, i lo que es discuteix avui, ja ho resoldrem demà si hi ha temps. Aquí les armes són defensives i com que ningú ataca, són inútils; aquí la institució és un títol que no ofen an el que n'és ni al que no n'és i per això es pot ésser del sometent com s'és del Prado o del Retiro.

Molts anys enrera, ja era altra cosa. Contarem un fet històric perquè es vegi que els sitgetans, quan tenen de sortir amb les armes, hi saben sortir mateix que els altres.

La guerra dels carlins s'acabava. Els partidaris de don Carles havien perdut, com tots sabem, perquè no havien pogut guanyar, però encara per aquestes montanyetes quedaven alguns escamots que amb l'excusa del Déu, Pàtria i Rei es menjaven les gallines de totes les cases de pagès.

Això ofenia an els liberals. La gallina ha d'ésser neutral i això de que hi haguessin uns homes que en nom de la religió, que ens han ensenyat els nostres pares, deixessin sense aviram tots els corrals de la plana, no ho podien aguantar els que tinguessin sang a les venes i llibertat a les entranyes.

Els bons sitgetans, que és clar que en tenien, van acordar fer una neteja. Sortir el sometent com un sol home i aquest vuit, aquest altre també, fer una neteja de la plana i salvar el lliure albedrio de tota l'aviram compromesa.

Una tarda, tarda memorable, van sortir. Eren uns vuitanta, i quasi tots armats per a anar a fer mal. El comandant era un mestre d'obres, que's deia Sunyer. I tan bon home, que l'honradesa li sortia pels ulls, pel nas i per les galtes, com una vermellor optimista. El seu assistent era un paleta que's deia Gaspar, tan bò com l'altre i també ferm per la llibertat i tot lo demès de les forces, homes de ofici i de benefici, que per a arrencar-los de casa era precís que la tal llibertat estigués a les darreries.

Això sí, a més de les municions, que qui més qui menys en devien portar, varen carregar dotze animals amb tota mena d'aliments per a una campanya de tres mesos. El que va a lluitar sense queviures ni sap de tàctica ni d'estratègia, i vos juro que els bons sitgetans varen demostrar que en sabien.

Surten i avant! Mocadors, llàgrimes, adeusius, a reveure'us, i tot lo que's sol fer en aquests moments, i camina que caminaràs, i Déu hi faci més que nosaltres, i a la guerra com a la guerra.

Aprop de Sitges hi ha una muntanyeta que en diuen la «Creu de Ribas». Es un turonet que fa flaire. Hi han romanins, hi han farigoles, hi ha una pineda que les branques sembla que fan cortesies i reverències als vianants; es veu el mar com un tros de cel que hi hagués caigut en plè migdia, i sobre tot hi ha un silenci, que ni els ocells hi gosen cantar per a no despertar-se els uns an els altres.

Es clar que amb els tals elements, encara que fossin a un quilòmetre del punt inicial de sortides, com que no duien pressa a fer mal i el lloc era tan plaent per a fer-hi nit, ells que sí, que n'hi fan.

Es mengen una tercera part de les provisions i a dormir.

De bon matí senten una fressa i veuen pujar una patrulla.

Una patrulla en aquella hora, en la que els homes semblen fantasmes i les fantasmes van armades, no és per a tranquilitzar un sometent, per brau que sigui i ben disposat.

—Seran dels nostres?—es van preguntar.

—Aviat ho sabrem—va dir En Sunyer.

—Gaspar.

—A la orden.

—Aixequen-vos i aneu a sapiguer qui puja.

—Aneu hi vos.—digué En Gaspar—Això no és cosa del meu càrrec.

—Doncs anem-hi tots—respongué En Sunyer—però sense crits i sense fer foc, perquè es vegi bé que hi ha avinença, i que tots anem a la una.

I Sunyer, Gaspar i els vuitanta homes van avançar per la carretera, i oh, imprevis etzar de la guerra! Aquells matiners que pujaven eren el sometent de Ribas que havien dormit un xic més enllà, i allí volgueu-ne d'abraçades, de estretes de mà i de visques. Es vegé ben bé que en aquest món no hi ha res que acobli tant els homes com la comunitat de idees de perill i d'entusiasme.

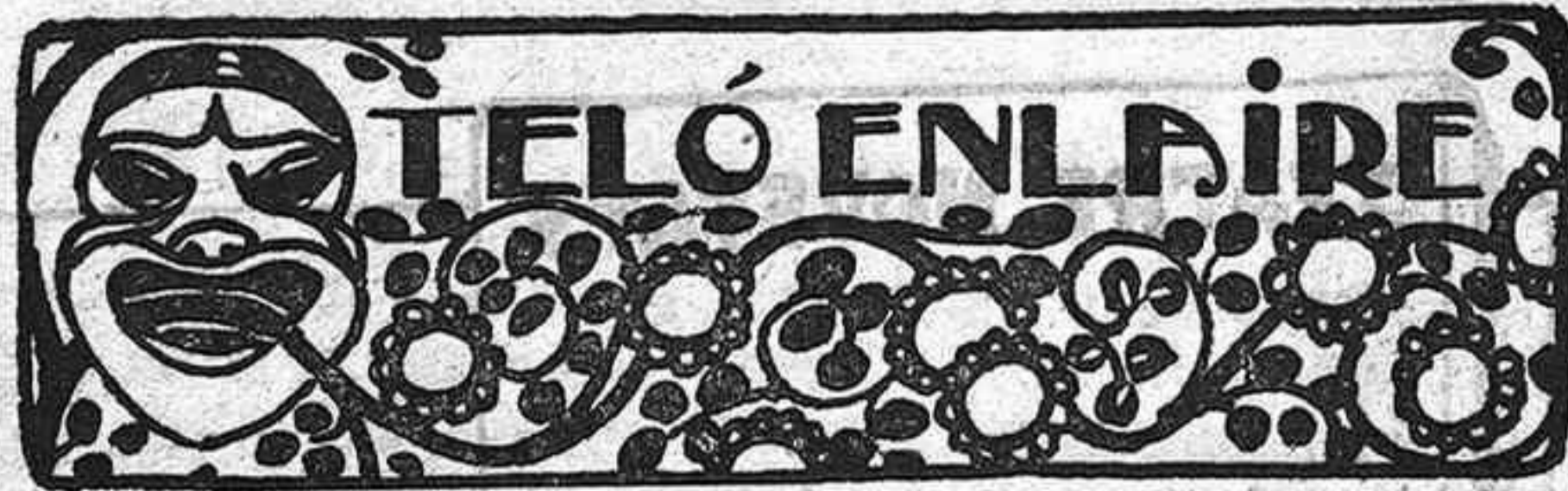
Els nostres varen anar seguint. Van anar a Ribas, van entrar a Canyellas, fins es diu que varen arribar a les portes de Vilafranca, i un cop allí, o per cansament, o perquè les varen trobar tancades, o per falta de municions, tan de menjar com de beguda, o per falta d'enemics a qui fer mal i exposar-se a pendre'n, En Sunyer tocà retirada i cap a Sitges fallen heròis.

I a Sitges, és clar, els varen rebre amb domassos als balcons, i els hi varen fer serenates, i els varen omplir de flors i violes. Com ha de fer tot poble agrait pels fills que saben exposar-se.

No havien ferit a ningú, no s'havia ferit ningú, ni se havia encostipat ningú. Gràcies a Déu, s'havia salvat la aviram de totes les pagesies, i lo més estrany amb tota guerra, sense sang i sense trencadissa.

Tan de bò que el nou sometent, pugui dir sempre lo mateix i Déu dongui molts anys de vida als combatents i als combatuts de la tan blanca i estimada vila.

XARAU

ROMEA

Per causes imprevises han tingut d'ajornar-se les estrenes de *Els Solters*, d'En Crehuet i En Soldevila, i de *Les Aventures d'En Massagan*, d'En Folch. Aquesta darrera deu haver tingut lloc, definitivament, ahir a la tarda.

—A la mateixa casa tenen en estudi una famosa comèdia dels celebrats autors francesos De Fiers i Caillabet, traduïda per el nostre Santiago Rusiñol. L'obra té per títol *Els Immortals*.

NOVEDADES

La companyia lírica del mestre Payás ha tingut de plegar el ram d'aquest teatre, traslladant-se amb tots els seus artistes, bons, mitjans i dolents, al reialme del *Paralelo*. Abans de fer mutis ens volgué obsequiar—ei!... si és que d'allò se'n pot dir obsequi—amb una nova estrena: una sarçuela

DIOS TE DE SUERTE, HIJA

Miren-la, la Panallets!
Ans d'ahir rentava plats
i avui amb quatre cuplets
guanya els diners a grapats.

DON ANGEL, AUTOR I EMPRESARI

—Sí, senyor, *L'ànima és meva...* i la taquilla també.

dramàtica en un acte, original dels senyors Pastor i Giménez Blanc: *El regalo del chico*. Tret d'algunes escenes quelcom emocionants, tot el demés palla. Passà mercès a la partitura, que és bastant superior al llibre. Valgué aplaudiments a les senyores Ariño i Alfonso la tasca de les quals fou voluntària i artística.

L'ànima és meva, drama en tres actes, darrera producció del nostre genial poeta don Angel Guimerà, va estrenar-se la vetlla del dimarts. El teatre pleníssim; molta espectació. El públic, com és natural, en la millor de les disposicions per a aplaudir i ovacionar al autor de *Terra baixa*.

Al aixecar-se la cortina, ens trobem en un poble grec dominat pels turcs; aquests, que són mala gent, havien entrat anys endarrera a foc i a sang en aqueixa mateixa terra. Entre altres crims i disbauxes—ells mateixos ho conten—cometien crims i sacrilegis; penetraven en els convents, un cop dins, seguien les instruccions de En Lerroux quan era revolucionari: *alzaban el velo a las novicias y las elevaban a la categoria de madres*. Un dels turcs aquells, el que més s'havia

distingit per ses malifetes és avui un gran personatge; res menys que el governador de la ciutat. Una monja deshonrada en aquells temps i que ha guardat el fill (ara aquest ja és un home) a casa dels seus parents, amb caràcter de fillol, regoneix amb motiu de una violenta escena de Ali-Pachà amb el seu germà que aqueix gran turc és l'autor de la seva deshonra i per consegüent el pare del jove revolucionari. Aquest quan se'n entera exclama: «Arrenqueu-me les entranyes. Jo puc ésser turc, la sang de mes venes serà forastera, però... l'ànima és meva!»

No cal prosseguir l'argument; són de suposar les interessants escenes que es desprenen de aqueixa tràgica i dolorosa situació. En Guimerà, com en altres ocasions, ha aprofitat aqueix tema patriòtic-religiós per a glossar amb l'exaltament de la seva fantasia sempre jove, sempre fresca, els sentiments de amor a la terra i de la llibertat espiritual. Tots tres actes (el segon és el que ens agrada més) estan atapeïts de escenes violentes, amargues i rabioses creades per la especial i crítica situació dels personatges que parlen i obren tant aviat obeïnt al estre poètic del autor com al caràcter psicològic, supra-humà, de cada un d'ells. Poeta i dramaturg, indistintament, ratllen constantment a gran alçària, però al nostre juí està aquell sempre per damunt d'aquest.

El fet és que l'obra entra al públic; hi entra plàcidament primer, amb violència i crispament de nervis més tard, i l'espectador acaba per entregar-se i aplaudeix, i ovaciona sense reserves al vell i gloriós poeta nostre, al insigne dramaturg i al gran patriota. Les aclamacions foren llargues i sorolloses. Uns bells versos patriòtics que diu el protagonista s'hagueren de repetir.

S'aplaudí també molt el decorat del tercer acte: un magnífic interior de castell, de molt caràcter, degut al eminent Vilumara.

La interpretació molt discreta. En Nolla, defençant-se tan com va poguer, la Casals, molt digna; la Antònia Baró;

En Daroqui, En Guitart i els altres ajudant al bon conjunt.

POLIORAMA

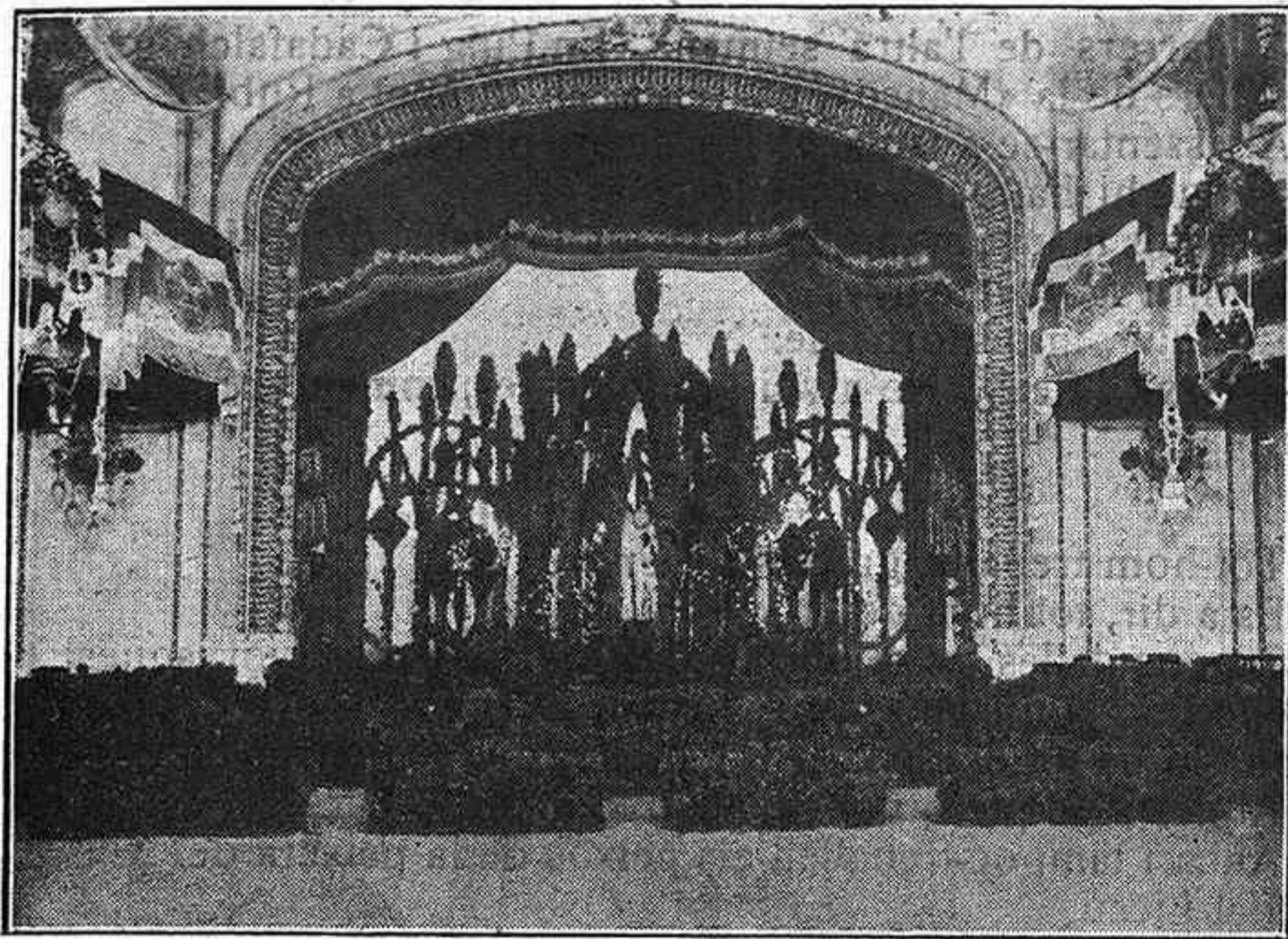
Una bonica i molt original comèdia en tres actes, *La caseta de la feria*, han estrenat darrerament en aquest elegant teatre de la Rambla dels Estudis. En alabança del autor deu dir-se que és un aventatjat deixeble dels germans Quintero. No passa en l'obra quasi res; l'acció és lo de menys, però el diàleg, natural i graciós, encanta, i les escenes, ben preparades, conviden a aplaudir l'enginy de la farsa d'aqueix comediógraf que és diu Fernández Villar.

La interpretació, bona; distingint-se les senyores Asquerino, Mareca i Cortés, i el senyor Güell.

GOYA

S'han reproduït aquests dies, amb molt bona acceptació, les celebrades comèdies *Amores i Amorios* i *La señorita està loca*.

L'estrena de *Leonarda* tindrà lloc, segons diuen, definitivament, aquesta nit.

La sala del "Principal Palace" guarnida amb motiu del ball de disfresses

Decorat de Salvador Alarma

DANCES CARNAVALESQUES

PRINCIPAL

Pot estar satisfeta l'Empresa del «Principal Palace», de l'èxit dels seus balls de disfresses. La concurrència que hi assisteix és ben lluida i ben nombrosa.

Veritat és que la sala ha sigut magníficament decorada. Aquell jardí francès segle XVIII, fa tota l'il·lusió. En Salvador Alarma s'ha guanyat amb aqueixa nova ornamentació seva, un entorxat dels grossos. L'escenari és una joia de bon gust, i tota la sala respira la delicada concepció artística d'aqueix gran escenògraf, que és el rei per a aquesta mena de festes.

AURIGEMMA-CAÑADÓ

Ahir, dijous gras, a la tarda, degué tenir lloc al «Novedades» el Gran certàmen infantil de trajos, que pels auguris que's feien, de segur va obtenir el colossal èxit de cada any, així com el *Paré et Travesti* de la nit, que acostuma a ésser lo més elegant de la temporada de màscares.

Per a demà, dissapte, s'anuncia el famós ball titolat *Multicolor*; que esperem se veurà animadíssim, puix es el ball preferit per les parelles vistoses i alegroies.

De "Re Camallicorum"

Segons la Història crítica, als ferrenys gladiadors de l'antiga Roma (els bolets bronzents dels quals apar que ressonen encara), es deu la existència de l'actual símbol de força, estargit en un dels elements més llègitims del traüt ciutadà: el camàlic.

Condensar aquest ofici en una definició estricta és quelcom difícil. Per a nosaltres, consisteix en fer de conductora humana individual, d'andròmines, a fi de traslladar-les d'un lloc a l'altre, després d'ensopegar cent vegades pel camí. Deduint-se d'això, que tres són les condicions essencials per a ésser un perfecte pèrit en la matèria: a) bons bíceps, b) un odi terrible al diví Bacus,

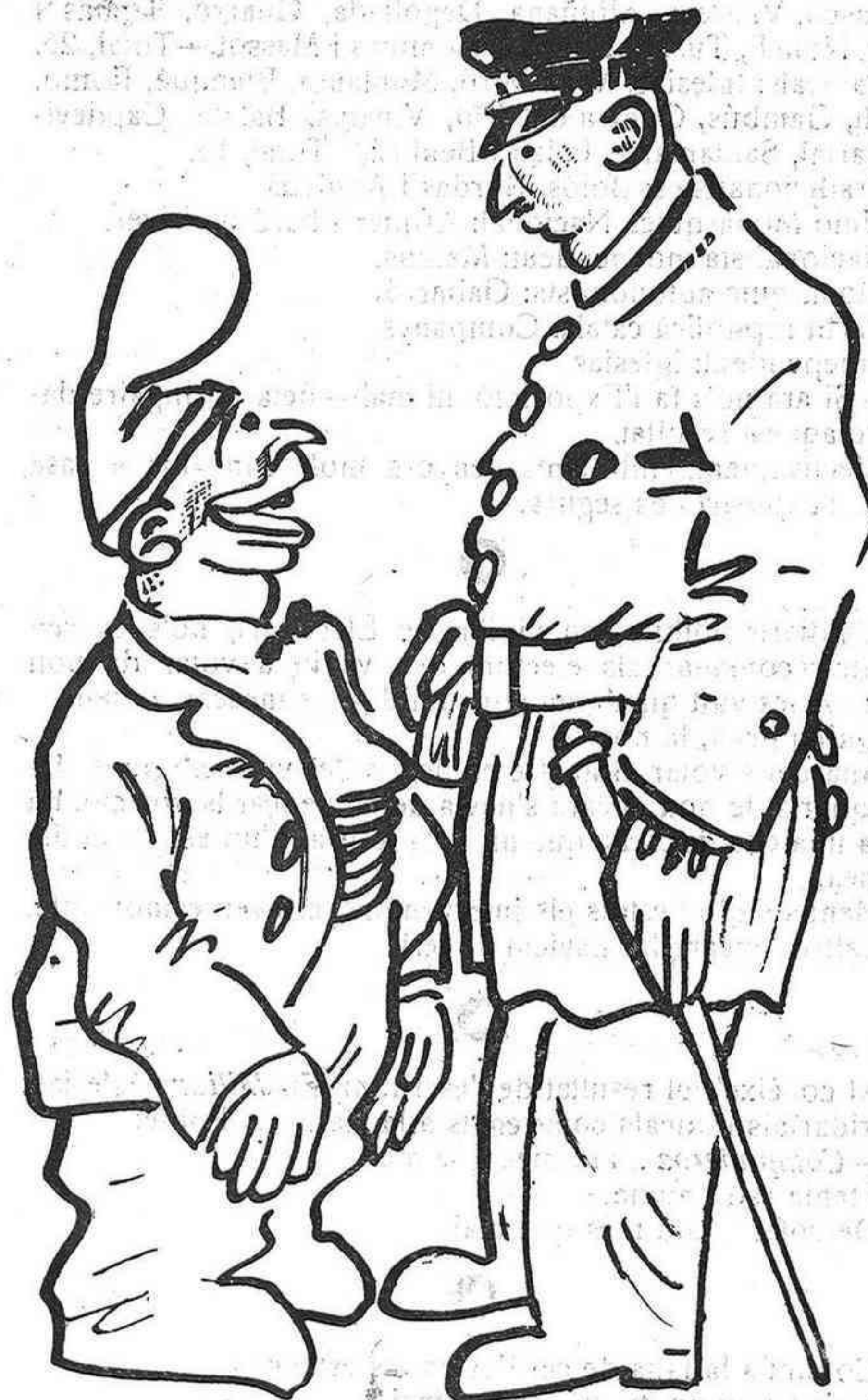
i c) una toçuderia heroica en oferir-se, davant d'una heroica i persistent negació.

Malgrat sa llarga durada, el camalicisme clàssic avui dia va ja minvant. I, com tota costum de cà nostra, bò i desdibuixant-se són caire pintoresc, s'esfumará tan honorable Gremi, endogalat pel modernisme que'l liquida fatalment.

Moltes causes han influït en aquesta decadència irremiabile, deguda en son origen a la manca de cohesió de llurs propulsors que tenint per lema «Campi qui pugui», han oblidat el mutu auxili i companyerisme fraternal. I per això, les bruses blavenques amb sets de totes menes fugiran, i també les barretines patriòtiques, i els homes que les porten no seran aquells macips de temps enrera, que sabien passejar-se tan seriosos amunt i avall de les Rambles, les mans a les butxaques, brandant la corda rítmicament amb aquella placidesa tan escaienta ja perduda.

No obstant, cal ésser optimistes, ¡oh, camàlics barcelonins!, puix si voleu retornar a l'imperi que exercíreu, una esperança vos resta viva i esdevindrà redemptora si no defalliu: Penseu que els vostres serveis son imprescindibles perquè la ganduleria és eterna... Aproveiteu-vos'en d'aquesta aventatge i sindiqueu-vos tot seguit. Heu's-aquí la vostra salvació definitiva.

T. ROIG I LLOP

—Ja està bona la de casa?

—Ca!...! Figuri's que ara els metges li recomanen pegats de valeriana.

ESQUELLOTS

Diumenge passat complírem com uns homes amb el deure cívic de depositar la nostra papereta a l'urna.

Per qui votàrem nosaltres?

Muts... a la gàbia!... En aquestes qüestions val més dir el pecat que el pecador.

El fet és que anàrem a votar i que, degut al descans de la premsa, fins dilluns al migdia —oh, terribles hores d'impaciència!— fins dilluns al migdia no ens enteràrem de que havíem perdut.

Tot s'ho ha emportat En Cambó. Vatuva l'olla!

I lo més greu és que, mentre la massa obrera s'empenyi en no votar, sempre arramblarà ell amb tots els vots.

Jo no sé com no està més gras.

Segons resultat de les darreres eleccions, el prime d'abril es constituirà el nou Ajuntament de la següent manera:

Regionalistes: Martínez Domingo, Puig Esteve, Xicoy, Nicolau d'Olwer, Coll Rodés, Rull, Carabén, Cardona, Laporta, Jordá, Sabater, Viñas, Trius, Barbey, Maynés, Blajot, Carrasco, Vilaseca, Albiñana, Degollada, Guarro, Tomás i Boix, Nonell, Tusell, Puig i Corominas i Massot.—Total, 26.

Radicals: Iglesias, Mir i Miró, Montaner, Blanqué, Romo, Giralt, Gambús, Guerra del Río, Vinaixa, Batalla, Capdevi-la, Marial, Santamaria, Palau i Benítez.—Total, 15.

Tradicionalistes: Bolós, Bordas i Anglada.

Unió Monàrquica Nacional: Arquer i baró de Viver.

Nacionalista independent: Matons.

Monàrquic autonomista: Gabarró.

Partit republicà català: Companys.

Independent: Iglesias.

—Si ara no's fa l'Exposició, ni mai!—deia un lligaire davant d'aquest resultat.

Efectivament; amb tants senyors molt coneguts a casa seva... l'exposició és segura.

Els diaris polítics, en vigília de Eleccions, no's cansen mai de recomanar als electors que vagin a votar de bon matí: «A les vuit quedaran constituïdes les meses», diuen.

Quina pega, la nostra!

Anàrem a votar al nostre col·legi a les vuit en punt. I a tres quarts de nou encara s'havia de començar la votació. Hi havia una cua de *xais*, que ni a la porta d'un estanc el dia de saca.

Menos mal que tots els interventors estaven esmorzant... i nosaltres encara ho havíem de fer!

Al conèixe's el resultat de l'escrutini, En *Miliano* Iglesias, va cridar als radicals congregats a la Casa del Poble:

—*Compañeros*... ara més que mai!

I tenia raó l'home.

Derrotats... ara més que mai.

Continúa la falta de cerilles en els estancs.

No's troba un misto per a remei.

Oh, i lo pitjor és que aviat no hi hauràn ciris.

En Cambó els acapararà tots per a encendre'ls al altar de la Bonanova.

A darrers de l'altra setmana, En Puig i Cadafalch i els consellers de la «Manco», anaren a fer un àpet a Rubí. Al assentar-se a taula, el President preguntà:
—Què hi ha, per a començar?
Un dels mancomuneros li allargà la llista, dient-li:
—Miri: *Hors d'œuvre*.
En Puig, impertorbable:
—*Ors?*... Res!... No'n vui sapiguer res; començaré pel segon plat.

Tot-hom treballa, gràcies a Déu.

Es a dir, tot-hom no.

Segons dades quasi oficials dels que arrangen tot aquest enrenou de la qüestió social, actualment, en el pla de Barcelona hi ha un déu per cent d'obres que segueixen en vaga. Aquests poquets, doncs, no treballen.

Ah!... i tampoc treballen els peixos de la peixera del Circol del Liceu.

Llegim:

«El Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, permanixerà avui tancat per haver-hi instal·lat en el primer pis un col·legi electoral»

Si les eleccions tenen d'anar, com en aquest cas, contra la cultura, tant se val que deixem correr el sufragi, una de les famoses victòries de la civilitat.

El dia 4 del corrent morí, a Barcelona, En Ferran Rodríguez i Masdeu, antic col·laborador de L'ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Anima d'artista i aficionat a la literatura, havia agermanat feliçment, en els seus bons temps, el conreu del teatre i el de la poesia.

D. E. P.

Aquest número ha sigut revisat
per la censura governativa

Suplicada:

S'avisarà als artistes que prenen part en el concurs de cartells per a l'Exposició d'Art, que amb motiu d'ésser festiu el dia 15, no s'admetran cartells aquest dia, però en canvi se aplaça l'entrega definitiva fins a les dotze del dilluns, dia 16.

Enterats, senyors pinta-mones?

NOTES DE CASA:

Del Conseller en Cap i Consellers del «Bloc Nacionalista Catalonia» de Guantánamo (Cuba) havem rebut una gentil salutació de cap d'any.

Vagi a la recíproca.

—De don Felip Urquieta, rebérem una atenta comunicació participant-nos haver-se fundat a Barcelona un «Centro Musical Americano», del qual dit senyor n'és director.

Ho celebrem.

—Del President de la Junta Municipal d'Exposicions de Art unes amables invitacions a l'àpet d'honor que dedicà ahir a la Premsa de Barcelona.

S'agraeix la deferència.

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oím, 8
BARCELONA

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

Ja ha sortit!

EL POPULARÍSSIM

ALMANAC

L'Esquella de la Torratxa

per a aquest any 1920

Dedicat per complert a les festes més
populars de la nostra terra

ESCRIT per: Marius Aguilar, Manuel Marinello, Antoni Careta, *Jeph de Jespus*, A. Mestres, S. Alsina i Clós, *Ristol*, Adam Astor, Emili Saleta, Josep Artís, J. Costa Pomés, Lluís Capdevila, Josep Asmarats (*Staramsa*), J. Burgas, Aureli Campmany, Santiago Rusiñol, Gabriel Alomar, J. Farrán i Mayoral, A. Rovira i Virgili, Ramon Reventós, A. de Riquer, J. López-Picó i altres distingits col·laboradors

La il·lustració ha anat a càrrec dels celebrats dibuixants *Picarol*, *Opisso*, *Robert*, *Apa* i altres. Tot el calendari plè de ninots alternant amb magnífiques fotografies

COBERTA COMICA ORIGINALÍSSIMA, il·luminada a varies tintes, obra de l'aixerit pinzell del notable caricaturista *Picarol*

NOTA IMPORTANT: Junt amb cada exemplar del «Almanac» s'entregarà, *gratis*, als compradors un senzill accessori de cartró amb el qual pot construir-se fàcilment una esplèndida caricatura de bulto i desmuntable: *El popular Senyor Esteve ben dret i ben plantat*. Per a construir aquesta caricatura, un cop enrotllat l'«Almanac» a l'inversa de lo que s'acostuma, és a dir, enrotllant-lo per la banda de les lletres, procurant que la figura del *Senyor Esteve* resti ben visible, cal tan sols introduir el rotllo per la part superior en el petit accessori de cartró que s'acompanya i que no és altra cosa sinó *les ales del barret del propi Senyor Esteve*

Preu de l'ALMANAC 1'50 pessetes

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extraviós, si no's remet, además, un ral per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebaixes.

LA VICTORIA D'BN CAMBÓ

—Ja he sortit!... Ja he sortit!...

—Quina gràcia!... Has sortit tu, perquè jo m'he quedat a casa.